

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет філології

Кафедра загального та германського мовознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТИЧНА РИТОРИКА

Рівень вищої освіти – *перший (бакалаврський)*

Освітня програма – *Політологія*

Спеціальність – *Політологія*

Галузь знань – *03 Гуманітарні науки*

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол №1 від 28.08.2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Риторика
Викладач (-і)	Ярослав Григорович Мельник
Контактний телефон викладача	(0342) 59-60-10 моб. 067 730 58 26
Е-mail викладача	yaroslav.melnyk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Денна/заочна
Обсяг дисципліни	Кредитів ЄКТС – 3 кредити (90 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Обговорення індивідуально вибраних студентом питань і тематики з лекційних курсів та самостійної роботи: 2 год. на тиждень
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Курс «Риторика» для студентів спеціальності «Політологія» входить до циклу історико-культурологічних дисциплін і відбиває усі періоди розвитку дисципліни від V ст. до н.е. до поч. XX ст. Особлива увага у розгляді періодизації зосереджена на XX та XXI ст. – т. зв. періоді «неориторики». Презентуються також закони сучасної дискурсології та визначається її місце у організації інформаційного середовища на сучасному етапі розвитку цивілізації. Також предметом спеціального розгляду є політичний дискурс та типологія комунікативної поведінки політичних лідерів, працівників мас медійної сфери та ін. Курс передбачає теоретичну та практичну частини. У практичній ключовим сегментом є презентація матеріалу (на обрану тему) з урахуванням сучасних вимог до культури оприлюднення інформації.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>3.1. Метою вивчення дисципліни є забезпечення інформацією майбутніх фахівців у галузі філософії даними про періоди розвитку риторичної традиції з найдавніших часів до наших днів. Також метою є формування культури комунікативної поведінки наратора в умовах оприлюднення інформації. Також одним із завдань є знання психологічних засад, соціокультурної природи оприлюдненого тексту та уміння його аналізувати, уміння вести публічні дискусії.</p> <p>3.2. Найважливішими цілями курсу є: практична підготовка молодих спеціалістів до орієнтації у інформаційному середовищі; - правильному виборі комунікативних тактик та стратегій; - умінню правильно, чітко, логічно, з дотриманням літературних норм, аргументовано формулювати думку і у такий спосіб знаходити компромісне вирішення дискусійних питань, курс передбачає закладання основних канонів публічної самореалізації у майбутньому молодих спеціалістів та актуалізації комунікативних навичок.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>4.1. У процесі вивчення курсу «Політична риторика» студент набуває таких компетентностей:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ознайомлюється з історією риторики від найдавніших часів до наших днів; - осягає специфіку методології та її філософсько-антропологічну природу комунікативного простору; - вивчає періодизацію розвитку риторики та основні характеристики кожного з періодів; - знайомиться з основними засадами кризи соціально-політичних систем XX ст. та передумови виникнення неориторики; - аналітично оцінює політичний дискурс поч. XXI ст.; - вивчає феномен інформаційної війни; - ознайомлюється з політично-риторичними технологіями та ілюструє матеріалом останніх трьох десятиліть; - вчиться збирати, систематизувати, аналізувати матеріал та робити його презентацію у живій аудиторії. 	

Спеціальних (фахових, предметних) компетентностей:
 - аналізувати комунікативну діяльність повідних лідерів сучасності;
 - аналізувати особливості масмедійного простору в умовах політичної боротьби, холодної війни та воєнних протистоянь.

4.2. Результати навчання:

- уміння самостійно орієнтуватись у інформаційному просторі;
- володіти основними типологічними відмінностями класичної риторики та неориторики;
- ознайомлення та знання основних законів масової комунікації та її вплив на політичні процеси;
- володіти основними принципами збору інформації її обробки та виявлення фейкових вкидів;
- вибудувати власний дискурс;
- володіти комунікативною стратегією та тактикою;
- публічно представити особисті наративи з власним баченням окремих (ключових) положень політичної картини.

5. Організація навчання

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	14
семінарські заняття / практичні / лабораторні	16
самостійна робота	60

Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
5	Політллогія	II	вибірковий

Тема, план	Лекція	Практичне заняття	Самостійна робота
Тема 1. Історія та теорія риторики. 1.1. Методологія сучасної неориторики. 1.2. Риторика у колі інших наукових дисциплін початку XXI століття; 1.3. Неориторика і філософ. антропологія; 1.4. Базові методологічні засади наукової парадигми. 1.5. Періодизація розвитку риторики; 1.6. Риторика та дискурсологія; наратологія, теорія інформаційних полів, політичний дискурс. 1.7. Історія і сучасні освітні процеси. 1.8. Риторика та інформаційна компетентність.	2	2	8
Тема 2. Антична риторика. 2.1. Основні правила та закони античної риторики. 2.2. Давньогрецька риторична школа.; 2.3. Риторична школа софістів (ранній період). 2.4. Риторично-філософські школи. 2.5. Зародження академічної риторики. 2.6. Риторика Давнього Риму. 2.7. Політична риторика античності як сегмент античної культури. 2.8. Традиції античної риторики у різних періодах розвитку європейської культури.	2	2	8

<p>Тема 3. Риторика Давньої Візантії та Середніх Віків.</p> <p>3.1. Політична риторика і європейський простір.</p> <p>3.2. Традиції античної риторики та культури у епоху Середніх віків.</p> <p>3.3. Вплив християнської риторики на політичну риторику Середніх Віків.</p> <p>3.4. Особливості культури та риторики Візантії, Східної та Західної Європи.</p> <p>3.5. Відродження академічної риторики та вплив на історію розвитку.</p> <p>3.6. Риторика в навч. закладах Європи.</p> <p>3.7. Риторика у системі освіти різних країн: Бл. Схід, Індія, Китай.</p>	2	2	6
<p>Тема 4. Риторика Відродження і Просвітництва. Політична риторика у колі інших типів дискурсу.</p> <p>4.1. Античність, Відродження, та європейська риторична традиція; Риторика та стилістика – криза риторики;</p> <p>4.2. Ораторське мистецтво та риторика.</p> <p>4.3. Політична риторика XVI–XIX ст.</p> <p>4.4. Макавеллізм у форматі політичної риторики. Риторика епохи посвітництва.</p> <p>Риторика в навч. закладах Європи в XV–XVIII ст.</p> <p>Риторика в Острозькій та Києво-Могилянській кадемiях.</p>	2	2	6
<p>Тема 5. Політична риторика.</p> <p>5.1. XIX–XX ст. Риторика політичних рухів.</p> <p>5.2. Політична риторика та ораторське мистецтво у колі інших видів ораторського мистецтва.</p> <p>5.3. Риторика революцій XIX–XX ст.</p> <p>5.4. Риторика тоталітарних режимів.</p> <p>5.5. Комуністична риторика та риторика фашизму;</p> <p>5.6. Риторика і мас-медійний постір.</p> <p>5.7. Риторика і пропаганда.</p> <p>5.8. Риторика диктатури імперії.</p>	2	2	8
<p>Тема 6. Відродження риторики.</p> <p>6.1. Неориторика другої половини XX століття;</p> <p>6.2. Риторика післявоєнного періоду.</p> <p>6.3. Відродження класичної риторики та формування нової парадигми.</p> <p>6.4. Дискурсологія та наратологія поч. XXI ст.</p> <p>6.5. Політична риторика поч. XXI ст.</p> <p>6.6. Політична риторика епохи інтернету.</p> <p>6.7. Неориторика і сучасна епоха.</p> <p>6.8. Риторика, інформація та особливість.</p> <p>6.9. Демократія правове поле.</p> <p>6.10. Риторика, неориторика, комунікація.</p>	2	2	8

<p>Тема 7. Політична риторика XXI ст. 7.1. Новітні етичні засади формування інформаційного простору. 7.2. Риторика, політична риторика та ЗМІ. 7.3. Політична, дипломатична риторика у контексті політичних протистоянь. 7.4. Міжнародні нормативи та закони у формуванні інформаційного простору. 7.5. Політична неориторика у контексті українського та європейського законодавства. 7.6. Риторико-комунікативна поведінка лідерів країн.</p>	2	2	8
<p>Тема 8. Риторика міжнародних переговорів політичних риторів та інформаційні війни поч. XXI ст. 8.1. Політико-неориторичні стратегії поч. XX ст. 8.2. Культура риторики, комунікації та політичного простору. 8.4. Риторика, неориторика та теорія «комунікативного вчинку». 8.5. Комунікативна поведінка та відповідальність. 8.6. Комунікативна особистість. 8.7. Особистість та інформаційний простір. 8.8. Комунікативна компетентність.</p>	-	2	8

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання курсу	<p>Оцінювання здійснюється за національною та ЄCTS-шкалою. Оцінювання на основі 100-бальної шкали (Див.: пункт „9.3. Види контролю” Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»).</p> <p>Загальні 100 балів включають: 50 балів за реферативний виклад історії та теорії риторики; 25 балів підготовки презентації та презентація матеріалу на запропоновану тему з проблем сучасної неориторики (політичної) з супутнім аналізом комунікативної поведінки лідерів країн, працівників ЗМІ та ін. на поч. XXI століття; 25 балів уміння проводити дискусії, полеміки, вести структуровану етично збалансовану комунікацію; коректно формувати текстовий (вербальний) процес.</p>
Вимоги до письмової роботи	Реферативний виклад історії та теорії риторики
Практичні (семінарські) заняття	<p>Поточне оцінювання знань здійснюється під час заняття по 5-ти бальній шкалі. Впродовж семестру студент набирає 25 балів. Шкала передбачена для участі студентів в обговоренні тем та у дискусіях, а також доповненнях. Наступні 25 балів є оцінкою за презентацію обраної теми, її розкриття, та вичерпність. 50 балів студент отримує за реферативний виклад історії та теорії дисципліни – за повноту та багатоаспектність у викладеному матеріалі.</p>

Підсумковий контроль	Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для зарахування курсу – 50 балів
7. Політика навчальної дисципліни	
Жодні форми порушення академічної не доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування у відповідності Положення 1 і Положення 2.	
8. Рекомендована література	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Абрамович С.Д., Чикарькова М.Ю. Риторика. Львів, 2001. 2. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ, 2004. 3. Єрушевич Г.Д., Мельник Я.Г. Вступ до риторики. Івано-Франківськ, 2002. 4. Куньч З. Риторичний словник. Київ, 1997. 5. Ліберальний дискурс мас-медіа. Київ, 2011. 6. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика. Київ, 2003. 7. Мельник Я.Г. Помилки у системи традиційної логіки. Івано-Франківськ, 2019. 8. Мельник Я.Г. Спічрайтинг. Івано-Франківськ, 2019. 9. Мельник Я.Г. Прологомени до українського дискурсу. Івано-Франківськ, 2023. 10. Різун В.В. Теорія масової комунікації. Київ, 2008. 11. Сагач Г.М. Риторика. Київ, 2009. 12. Сухай Н.В. Сугестивна лінгвістика: лінгвістичне пограмування поведінки людьми. Київ, 2019. 13. Томин І. Мистецтво говорити. Київ, 1989. 14. Шкіцька О.І. Маніпулятивні тактики позитиву: Лінгвістичний аспект. Київ, 2012. 15. Штромайер Г. Політика і мас-медіа. Київ, 2008. 	

Викладач к.ф.н., професор Мельник Ярослав Григорович